

Hvad er op og ned i arbejdsløshedstallene?

Fald i ledigheden modsvares af flere i deltidsjob

Bruttoledigheden er siden årsskiftet faldet med 11.100 fuldtidspersoner. Hvor stor en del af faldet, der dækker over en reel jobfremgang, er dog usikkert, da mange i øjeblikket falder ud af bruttoledighedsstatistikken, fordi de ikke længere modtager dagpenge eller kontanthjælp. Den stikprøvebaserede ledighedsopgørelse, AKU, som til en vis grad fanger arbejdsløse uden understøttelse, er også faldet siden årsskiftet. AKU-ledigheden kan potentielt også være påvirket af udfaldet af dagpengesystemet. Samtidig med faldet i AKU-ledigheden siden årsskiftet er AKU-beskæftigelsen faktisk vokset mere, end arbejdsløsheden er faldet. Den voksende AKU-beskæftigelse kan tilskrives, at flere er ansat på deltid.

af Senioranalytiker **Erik Bjørsted** & Chefanalytiker **Frederik I. Pedersen** **1. november 2013**

Analysens hovedkonklusioner

- Bruttoledigheden er siden årsskiftet faldet med 11.100 fuldtidspersoner. Det er dog usikkert hvor stor en del af faldet i bruttoledigheden, der kan tilskrives en reel jobfremgang, fordi mange ledige siden årsskiftet pga. forkortelsen af dagpengelængden er faldet ud af statistikkerne.
- Den stikprøvebaserede ledighedsstatistik, AKU, som til en vis grad fanger arbejdsløse uden understøttelse, er dog også faldet. Samlet er AKU-ledigheden for de 15-64 årige i årets to første kvartaler faldet med 13.000 personer.
- AKU-ledigheden kan potentielt også være påvirket af udfaldet af dagpengesystemet, men samtidig med faldet i AKU-ledigheden ses dog også en pænt voksende AKU-beskæftigelse.
- Stigningen i AKU-beskæftigelsen er overraskende i lyset af andre statistikker, men dækker tilsyneladende over, at flere arbejder på deltid. Samlet er antallet af beskæftigede på deltid vokset med 26.000 personer i årets to første kvartaler, mens antallet af personer på fuld tid er faldet med knap 14.000 personer.
- Det er positivt, at arbejdsmarkedet er så fleksibelt, at flere kan få et deltidsarbejde og på den måde kan holde kontakten til arbejdsmarkedet, ligesom det understreger, at danskerne er villige til at tage deltidsbeskæftigelse i en krisetid.
- De positive arbejdsmarkedstal kan sammen med stemningskiftet i dansk økonomi være et forvarsel om at bedre tider er på vej.

Kontakt

Senioranalytiker

Erik Bjørsted

Tlf. 33 55 77 15

Mobil 27 68 79 50

eb@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Arbejdsløsheden falder

På trods af en lille stigning på 700 fuldtidspersoner fra august til september 2013, er bruttoledigheden siden årsskiftet faldet med 11.100 fuldtidspersoner og udgør i dag 151.300 fuldtidspersoner, svarende til 5,7 pct. af arbejdsstyrken. Det fremgår af figur 1.

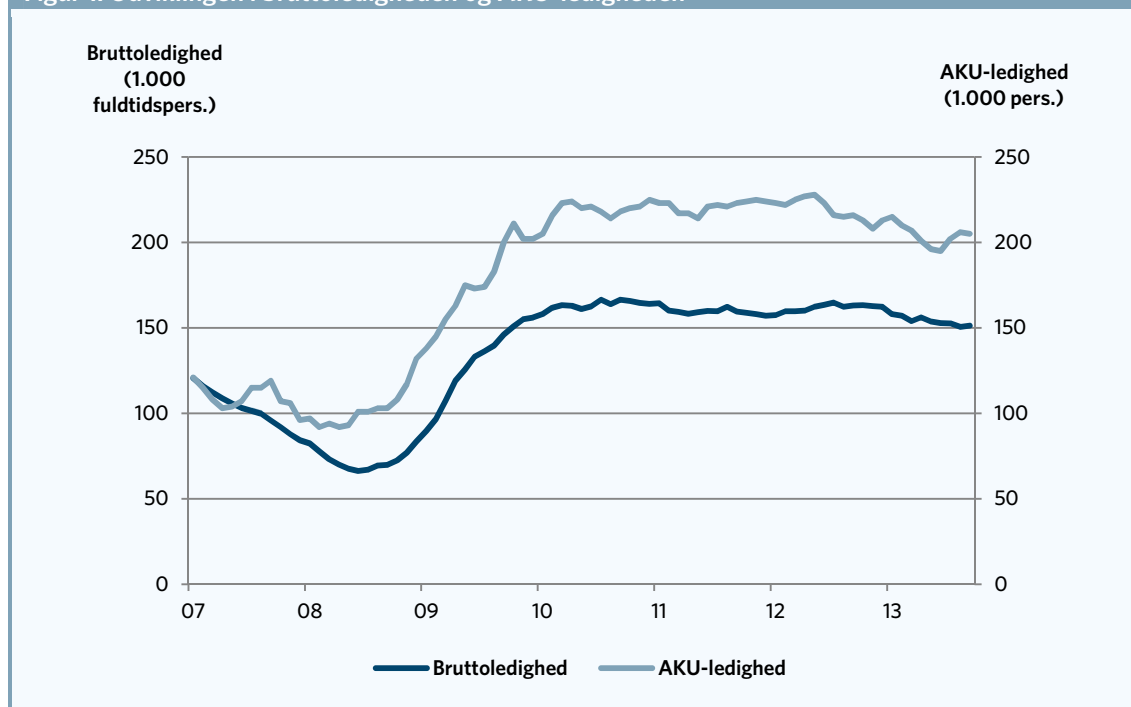
Faldet i bruttoledigheden er sandsynligvis i høj grad drevet af, at mange er faldet ud af dagpengesystemet, og ikke længere modtager dagpenge eller kontanthjælp og derfor er faldet ud af statistikken. Antallet af jobparate kontanthjælpsmodtagere er f.eks. ikke vokset i samme omfang, som antallet af dagpengemodtagere er faldet. Samtidig er det tilsyneladende under 10 pct. af de akutledige, som er i lønmodtagerjob i dag. Endelig er gruppen af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere fortsat med at vokse på trods af de på overfladen mere positive ledighedstal.

Derfor er det også meget usikkert, i hvor stort omfang der ligger en reel jobfremgang bag faldet i bruttoledigheden.

En helt ny opgørelse fra Danmarks Statistik viser, at den såkaldte AKU-ledighed opgjort på måneder, som til en vis grad fanger ledige uden ret til dagpenge eller kontanthjælp, også har haft en faldende tendens siden årsskiftet. Det fremgår af figur 1. Siden årsskiftet og frem til september er AKU-ledigheden således faldet med 8.000 personer.

Mens bruttoledigheden er en registerbaseret optælling af personer, der modtager dagpenge fra en a-kasse, som er jobklare kontanthjælpsmodtagere eller som er i aktivering, opgøres AKU-ledigheden på baggrund af en stikprøveundersøgelse. AKU-ledige er personer, der svarer, at de 1) ønsker et arbejde, 2) har søgt job indenfor de seneste fire uger, 3) kan tiltræde et job indenfor de næste to uger. Læs mere om de forskellige arbejdsløshedsdefinitioner i boks 1.

Figur 1. Udviklingen i bruttoledigheden og AKU-ledigheden

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Med en generelt faldende arbejdsløshed – både bruttoarbejdsløshed og AKU-ledighed – er spørgsmålet derfor, om arbejdsmarkedet reelt har fået det bedre i 2013.

For at besvare det må man sammenligne med andre statistikker, ligesom man kan komme lidt dybere ned i AKU-tallene via den mere detaljerede kvartalsvise AKU-opgørelse, som går frem til og med 2. kvartal 2013. Mens den nye månedlige AKU-opgørelse dækker 15-74 år, så afgrænses den kvartalsvise opgørelse hos Danmarks Statistik til de 15-64 årige – der må betegnes som kernetropperne på arbejdsmarkedet. Det er derfor de 15-64-årige, der er i fokus i det følgende.

Boks 1. Anvendte ledighedsbegreber i Danmark

I Danmark anvendes tre forskellige ledighedsbegreber. Den registrerede ledighedsstatistik, der omfatter netto- og bruttoledigheden, er en månedlig totaloptælling baseret på data fra Arbejdsmarkedsstyrelsen. Udover den registrerede ledighed opgøres Arbejdskraftundersøgelsen (AKU), der er en stikprøvebaseret international anvendt definition.

Nettoledighed

Den registrerede nettoledighed måler antallet af 16-64-årige jobklare modtagere af dagpenge, kontanthjælp og starthjælp opgjort i fuldtidspersoner. Det betyder, at nettoledigheden dækker personer, der skønnes jobklare og ikke er i aktivering. Den registrerede nettoledighed bliver opgjort hver måned.

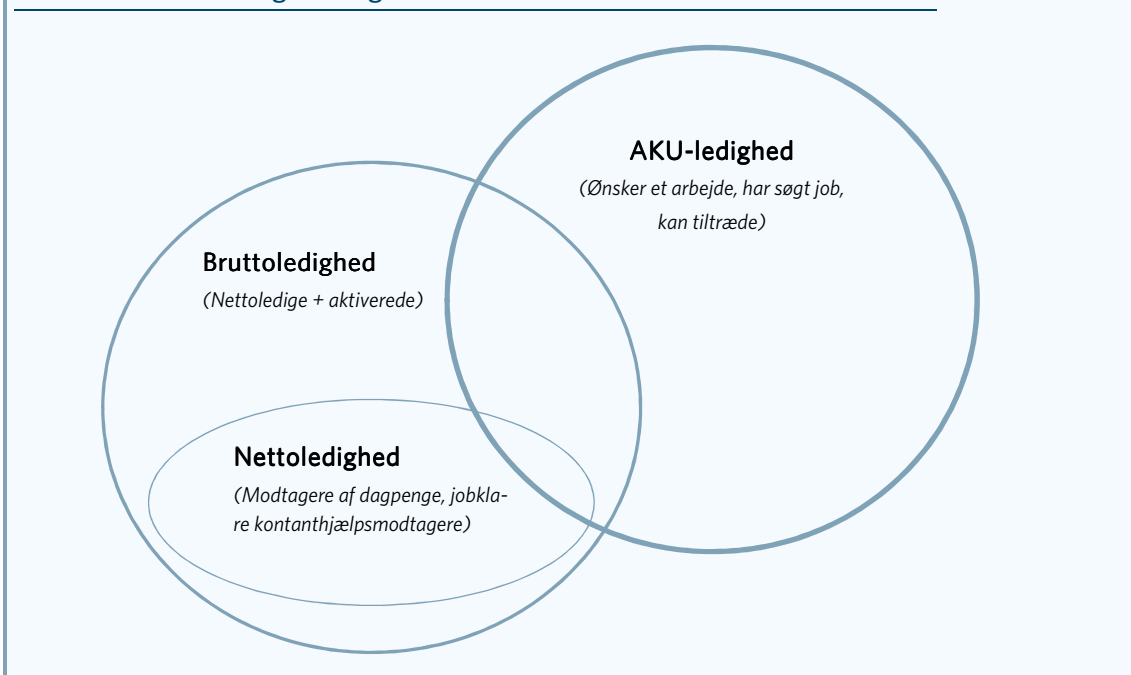
Bruttoledighed

Den registrerede bruttoledighed måler – ligesom nettoledigheden – antallet af 16-64-årige personer, der modtager dagpenge fra en a-kasse, eller som er jobklare kontanthjælpsmodtagere, opgjort i fuldtidspersoner. Derudover medregner bruttoledigheden også personer i aktivering. Den registrerede bruttoledighed bliver opgjort hver måned.

AKU-ledigheden

Arbejdskraftundersøgelsen (AKU-ledighed) er en stikprøveundersøgelse blandt danskere i alderen 15-74 år. AKU-ledigheden følger en international anvendt definition. Det betyder, at AKU-ledigheden bl.a. kan benyttes til at sammenligne ledigheden mellem forskellige lande. Ledige efter denne definition er personer, der 1) ønsker et arbejde, 2) har søgt job indenfor de seneste fire uger, 3) kan tiltræde et job indenfor de næste to uger. Det betyder, at AKU-ledigheden bl.a. fanger personer, som ikke modtager dagpenge og ikke har ret til kontanthjælp, som arbejdsløse. AKU-ledigheden bliver opgjort kvartalsvis.

Illustration: De tre ledighedsbegreber i Danmark

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Fald i AKU-ledigheden er delvist trukket af studerende

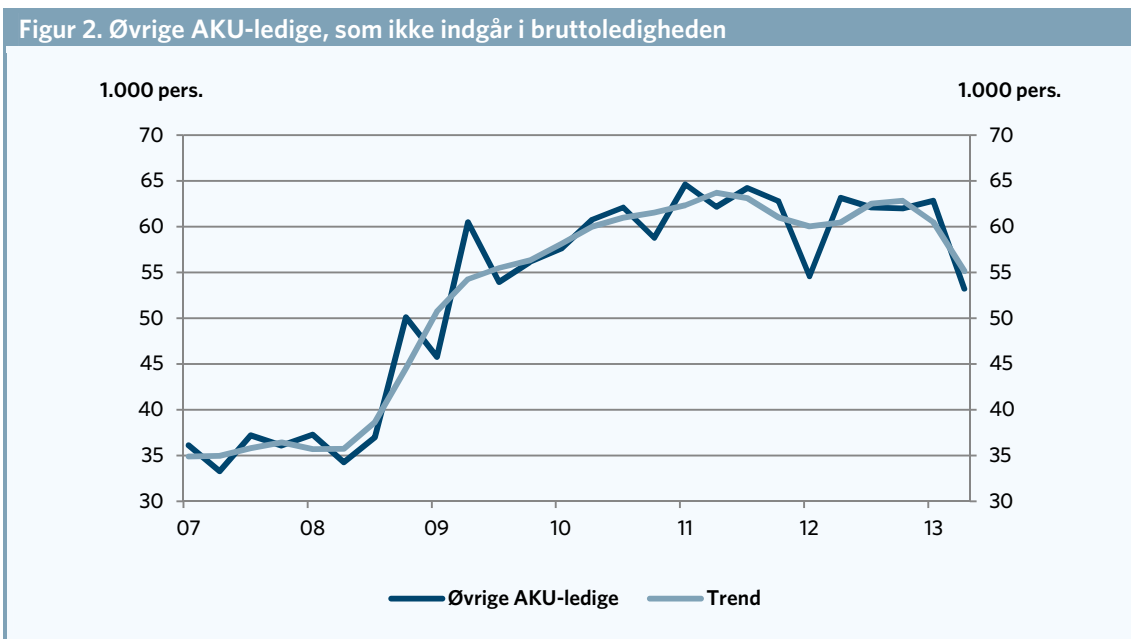
Ifølge den detaljerede kvartalsvise opgørelse er AKU-ledigheden for de 15-64 årige faldet med 13.000 personer de første to kvartaler af 2013. En del af faldet i AKU-ledigheden for de 15-64 årige skyldes færre arbejdsløse studerende. Siden 4. kvartal 2012 er antallet af arbejdsløse studerende således faldet med 5.000 personer.

Det er dog uklart, i hvor høj grad de studerende har fået job, og i hvor høj grad de i stedet helt har opgivet at få et job og derfor ikke længere søger aktivt efter et job.

Men ud over de studerende er der faktisk også blevet færre i den gruppe af AKU-ledige, som ikke indgår i bruttoledigheden. Det kan f.eks. være arbejdsløse, som ikke modtager dagpenge eller kontanthjælp, ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere eller andre overførelsesmodtagere, som svarer, at de 1) gerne vil have et arbejde, 2) søger aktivt og 3) kan tiltræde et job inden for 14 dage. Det er bl.a. i denne gruppe, at man vil forvente at kunne finde nogen af de akutledige, som falder ud af bruttoledighedsstatistikken. Gruppen af disse øvrige AKU-ledige, som ikke indgår i bruttoledigheden, er faldet med ca. 8-9.000 personer siden 4. kvartal 2012. Det fremgår af figur 2.

Faldet er udelukkende sket i 2. kvartal 2013 og skal naturligvis tolkes forsigtigt, da bevægelserne fra kvartal til kvartal i stikprøven er forbundet med stor usikkerhed.

Det kan dog ikke afvises, at også AKU-ledigheden også kan være påvirket af udfaldet af dagpengesystemet. Akutledige, som venter på et seniorjob søger måske ikke længere aktivt, arbejdsløse i uddannelse svarer måske nej til at kunne tiltræde nyt job, og nogle har måske helt opgivet at komme i job igen.

Anm.: Data er sæsonkorrigeret. Der ses på de 15-64 årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, Arbejdskraftundersøgelsen, 2. kvartal 2013.

Beskæftigelsen er dog vokset tilsvarende

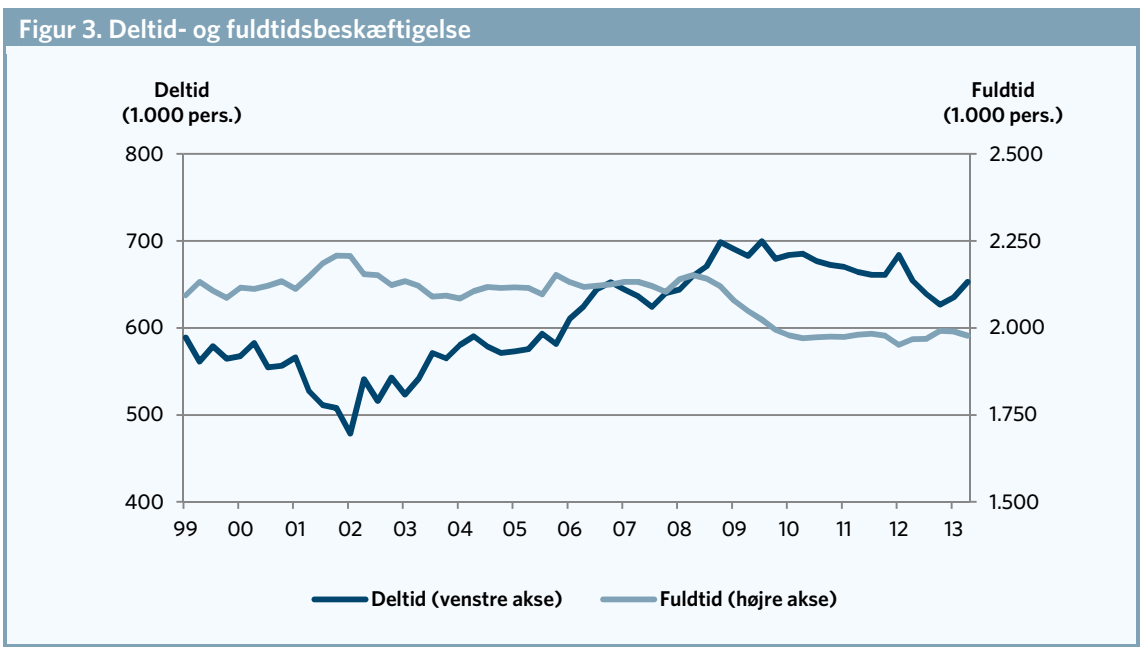
På trods af, at AKU-ledighedstallene potentielt kan være påvirket af udfaldet fra dagpengesystemet ligesom bruttoledighedstallene, er AKU-beskæftigelsen for de 15-64-årige vokset ind i 2013.

Ser man på de kvartalsvise tal, er AKU-ledigheden siden 4. kvartal 2012 faldet med 13.000 personer, mens beskæftigelsen er vokset med 12.000 personer.

Bag faldet i AKU-ledigheden ligger dermed en overraskende pæn jobfremgang, som ikke genfindes i samme omfang i andre beskæftigelsesstatistikker. Nationalregnskabet viser et fald i beskæftigelsen på 6.000 personer. Ser man bort fra den offentlige beskæftigelse, der i 2. kvartal 2013 var negativt påvirket af lærerlockouten, viser den private beskæftigelse en fremgang på 5.000 personer. Til sammenligning viser lønmodtagerstatistikken baseret på e-indkomst en stort set uændret privat beskæftigelse målt i fuldtidspersoner i samme periode.

Dykker man længere ned i AKU-beskæftigelsestallene fremgår det, at det er for deltidsansatte, at beskæftigelsen er vokset, mens den er faldet for personer på fuldtid. Det fremgår af figur 3.

Antallet af personer på deltid er således vokset med 26.000 personer siden 4. kvartal 2012, mens antallet af personer på fuld tid er faldet med ca. 14.000 personer - altså en nettofremgang på 12.000 personer i AKU-beskæftigelsen. Det peger på, at en ændret sammensætning af beskæftigelsen er årsagen til, at lønmodtagerfuldtidsbeskæftigelsen ikke er steget ind i 2013.

Anm.: Data er sæsonkorrigeret. Der ses på de 15-64 årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, Arbejdskraftundersøgelsen, 2. kvartal 2013.

Vendingen på arbejdsmarkedet er rykket tættere på

Umiddelbart er det positivt, at det danske arbejdsmarked er så fleksibelt og tilpasningsdygtigt, at flere tilsyneladende har kunnet få et deltidsarbejde og på den måde kan beholde kontakten til arbejdsmarkedet. Det vidner desuden om, at der blandt danskerne er en villighed til at tage arbejde på deltid.

Samtidig tegner der sig i horisonten konturerne af et opsving. Opsvinget tegner dog svagt – bl.a. pga. de massive sparepakker, der fortsat gennemføres i EU.

Derfor er der fortsat brug for initiativer, som på den korte bane skubber bag på vækst og beskæftigelse her og nu. Vi må for alt i verden ikke gentage fejlen fra genopretningspakken i 2010, hvor det begyndende opsving blev kvalt, før det var kommet ordentlig i gang.

Endnu mangler vi at se det afgørende gennembrud i jobindikatorerne. Væksten i antallet af nye jobannoncer på Jobindex er f.eks. gået i stå de seneste par måneder.